

Brucellose

Informatie over de ziekte en de procedures van de NVWA voor dierhouders

NVWA Incident Crisiscentrum (NVIC)
Telefoon: 088 223 3773
E-mail: vic@vwa.nl
www.nvwa.nl

Inleiding

Deze folder geeft algemene informatie over wat het NVWA Incident en Crisiscentrum doet als bij uw dieren brucellose wordt vermoedt. Verder geeft deze folder algemene informatie over brucellose.

Informatie ziekte bij dieren

Algemeen

Brucellose wordt veroorzaakt door de bacterie *Brucella*. Verschillende soorten brucellose komen voor, behorend bij verschillende diersoorten: *Brucella melitensis* en *Brucella ovis* (schapen en geiten), *Brucella suis* (varken), *Brucella abortus* (rund) en *Brucella canis* (hond).

Ook bij in het wild levende dieren en zelfs bij zeezoogdieren komt brucellose voor.

Nederland is sinds 1999 officieel vrij van *Brucella abortus* en *Brucella melitensis*. *Brucella suis*, *Brucella ovis* en *Brucella canis* komen in Nederland niet voor. Brucellose is een zoönose. Dit betekent dat de bacterie kan worden overgedragen van dier op mens en bij de mens ziekte kan veroorzaken.

Overdragen van de bacterie

Brucella wordt uitgescheiden via de melk, urine, sperma en bij een dier dat een abortus heeft via de vrucht(vliezen) en het vruchtwater. Besmetting vindt plaats bij direct contact met een dier dat de *Brucella* bacterie uitscheidt. De bacterie komt vooral binnen via de bek van het dier.

Risicofactoren van verspreiding van *Brucella* zijn import van dieren en dierlijke producten en verplaatsen van dieren.

De belangrijkste infectiebron voor de mens is het eten en/of drinken van ongepasteuriseerde melk(producten) en contact met besmette dieren (tijdens een abortus). Veehouders, dierenartsen, slachthuismedewerkers etc. lopen het grootste risico besmet te worden met *Brucella*.

Ziekteverschijnselen bij dieren

Bij drachtige dieren zorgt een infectie met *Brucella* voor een ontsteking van de vruchtvliezen. Hierdoor krijgt de vrucht onvoldoende voeding en sterft af en

wordt afgedreven. De ziekte wordt bij koeien ook wel aangeduid als 'abortus Bang' of 'besmettelijk verwerpen'. Ook besmetting van de geslachtsorganen komt voor.

Kleine herkauwers geïnfecteerd met *Brucella melitensis* kunnen een abortus krijgen in de derde of vierde maand van de dracht. Naast deze abortus, komen ook kreupelheid en uierontsteking voor.

Varkens krijgen klachten van een infectie met *Brucella suis*. Er worden dan weinig levensvatbare biggen geboren en/of het varken is minder vruchtbaar. Ook kunnen gewrichtsontstekingen en botontsteking optreden.

Bewakingsonderzoek en diagnostiek

Indien een koe op een bedrijf een abortus heeft, is de veehouder verplicht om een bloedmonster van dit dier naar de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) te sturen om deze te laten onderzoeken op *Brucella abortus*.

Brucellose kan in Nederland worden ingevoerd via besmette dieren. Importdieren mogen daarom alleen worden geaccepteerd met geldige gezondheidscertificaten, die garantie geven ten aanzien van de *Brucella*-vrije status. Voor export naar landen buiten de Europese Unie wordt bloedonderzoek op *Brucella* uitgevoerd indien het importerende land dit verplicht stelt.

Varkens die sperma leveren worden door de GD standaard getest op *Brucella suis*.

Informatie over de ziekte bij de mens

Overdracht ziekte van dier naar mens

De bacterie kan in het lichaam komen via een wondje, het oog, de luchtwegen of middels het eten en/of drinken van besmette levensmiddelen. De mens raakt vooral besmet door contact met een dier dat brucellose heeft, door het drinken van rauwe melk of het eten van producten die van ongepasteuriseerde melk zijn gemaakt. Ook door contact met de placenta (moederkoek) van een dier met brucellose kan iemand de ziekte oplopen.

Mensen kunnen elkaar onderling niet besmetten.

Ziekteverschijnselen bij de mens

Brucellose kan plotseling beginnen maar meestal ontstaan de klachten heel geleidelijk. In het begin heeft de patiënt alleen wat koorts die vaak per dag wisselt. Daarnaast zijn er klachten van hoofdpijn, zweten, zich niet lekker voelen en pijn in gewrichten. De ziekte gaat meestal niet vanzelf over. Op den duur kunnen problemen in de organen ontstaan, zoals ontsteking van de hartwand, gewrichten, hersenvliezen en nieren. Zwangere vrouwen lopen risico op een miskraam.

Voorkómen

Nederland is momenteel vrij van Brucellose. Dit geldt niet voor alle EU-landen. Maatregelen om brucellose te voorkomen zijn: eet en/of drink geen ongepasteuriseerde (melk)producten. Vermijd contact met vlees, mest, geaborteerde vruchten, vruchtvliezen en/of vruchtwater van besmette dieren. Zwangere vrouwen moeten contact met dieren vermijden, omdat een infectie met *Brucella* kan leiden tot een spontane abortus.

Behandelen

Een patiënt met brucellose wordt behandeld met antibiotica. Dat leidt bijna altijd tot genezing.

Afhandelingsprocedure verdenking door NVIC

In de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren (GWWD) staat dat brucellose gemeld en bestreden moet worden. De NVIC voert deze bestrijding uit.

Melding

Indien u of uw dierenarts brucellose vermoedt, wordt dit gemeld aan het NVIC op telefoonnummer 045 546 3188. Ook een laboratorium moet melden wanneer er uit een test of een ander onderzoek *Brucella* wordt vastgesteld.

Officiële verdenking

Bij een officiële verdenking gaan wettelijke maatregelen van start die bedoeld zijn om te voorkomen dat brucellose verder wordt verspreid. U

bent verplicht om aan deze maatregelen mee te werken.

De locatie waar de dieren zijn blijft "verdacht" totdat er bewijs is dat uw dieren geen *Brucella* bij zich hebben.

Afhandeling verdenking

Na een melding van brucellose zal het NVIC zo snel mogelijk maatregelen nemen om te voorkomen dat de ziekte wordt overgedragen naar mens en/of dier. Het NVIC stuurt een dierziektedeskundige naar de locatie met de verdachte dieren. Hij/zij kijkt welke dieren ziek en gezond zijn en telt de aanwezige dieren (ook andere diersoorten). Ook informeert hij/zij of de betrokken mensen ziek zijn. Daarnaast verzamelt hij/ zij materiaal voor onderzoek. Dit materiaal wordt opgestuurd naar het Nationaal Referentie Laboratorium, het Centraal Veterinair Instituut (CVI) in Lelystad.

Tevens wordt een afspraak gemaakt voor het volgende bezoek 2 tot 3 weken later waarin van het betreffende dier een bloedmonster wordt genomen. Het monster wordt onderzocht op (CVI) in Lelystad.

Uitslagen/ bevindingen

De eerste resultaten van het onderzoek zijn na minimaal 10 werkdagen bekend. U wordt hierover op de hoogte gesteld door het NVIC. Wanneer de testuitslag goed is heft het NVIC de verdenking op. De getroffen maatregelen komen dan te vervallen.

Is bij het bacteriologisch onderzoek *Brucella* aangetoond dan krijgt uw bedrijf de status "besmet". Afhankelijk van de specifieke situatie op uw bedrijf wordt besloten welke maatregelen getroffen zullen worden.

Maatregelen

Verdenking

Over de verdenking en de maatregelen ontvangt u een officiële brief. De burgemeester van de gemeente waar de verdachte dieren zijn gevonden en de GGD krijgen een kopie van deze brief. Tijdens de verdenkingsfase mag u geen dieren afvoeren.

De melk kan worden doorgeleverd. Wel wordt het Centraal Orgaan voor Kwaliteitsaangelegenheden in de Zuivel (COKZ) op de hoogte gebracht zodat zij extra toezicht kunnen houden op de verplichte pasteurisatie van de melk.

De verkoop van rauwmelkse melkproducten (kaas, boter, melk etc.) is verboden gedurende de tijd dat de verdenking duurt.

Besmetting

Indien besmetting is aangetoond, wordt u zo spoedig mogelijk op de hoogte gebracht van de aanvullende maatregelen.

Kosten

De inzet van het NVIC, de dierziektedeskundige en het laboratoriumonderzoek worden u niet in rekening gebracht.

Vragen

Mocht u na het lezen van deze folder nog vragen hebben, dan kunt u de website van de NVWA raadplegen (www.nvwa.nl -dierziekte). Tijdens kantooruren kunt u ook contact opnemen met het NVIC op telefoonnummer 088 223 3773. Indien u vragen heeft over brucellose en uw eigen gezondheid kunt u de GGD in uw regio raadplegen (www.ggd.nl).